

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 301/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sari Multalan /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 301/2019 vp:

Aikooko hallitus muuttaa osa-aikaisesti varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten mitoitusten siten, että heidät lasketaan samalla tavalla kuin kokoaikaiset lapset ja

aikooko hallitus varhaiskasvatuslain uudistuksen seuraavassa vaiheessa selkiyttää tilapäistä poikkeamista koskevaa sääntelyä?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Uusi varhaiskasvatuslaki (540/2018) ja uusi varhaiskasvatusasetus (753/2018) tulivat voimaan 1.9.2018. Varhaiskasvatuslain 35 §:n 1 momentin mukaan ”päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämäänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on tässä laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus. Mitoituksesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa. Asetuksessa voidaan säätää suhdeluvut erikseen vähintään kolme vuotta täyttäneille ja alle kolmivuotiaille lapsille sekä suhdeluvut erikseen enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville ja enemmän kuin viisi tuntia päivässä järjestettävässä varhaiskasvatuksessa oleville kolme vuotta täyttäneille lapsille.”

Varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on varhaiskasvatuslain (540/2018) 26–28 §:ssä säädetty ammatillinen kelpoisuus, enintään kahdeksaa enemmän kuin viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden. Enintään neljää alle kolmivuotiaasta lasta kohden tulee päiväkodissa kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä samoin olla vähintään yksi henkilö, jolla on edellä säädetty ammatillinen kelpoisuus.

Pykälän 2 momentin mukaan päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla vähintään yksi henkilö, jolla on 1 momentissa mainittu ammatillinen kelpoisuus enintään 13 enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa olevaa kolme vuotta täyttänyttä lasta kohden.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 301/2019 vp

Lasten ja henkilöstön välisiä suhdelukuja ei muutettu vuoden 2018 lakimuutoksella, vaan suhdeluvut omaksuttiin sellaisena kuin ne olivat aiemmassa lainsäädännössä. Osa-aikaisten lasten suhdeluku 1/13 otettiin käyttöön asetusmuutoksella 806/1992, joka tuli voimaan 1.1.1993.

Hallitus parantaa kaikkien lasten oikeutta varhaiskasvatukseen subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajauksen poistolla (HE 34/2019 vp). Hallitus parantaa varhaiskasvatuksen laatua muun muassa pienentämällä kolme vuotta täyttäneiden lasten ryhmäkokoja niin, että nykyinen suhdeluku 1/8 olisi 1.8.2020 alkaen 1/7. Ehdotus varhaiskasvatusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaisen suhdeluvun muuttamiseksi on parhaillaan lausunnoilla.

Ehdotetusta suhdeluvun muutoksesta 1/7:än hyöttyä laskennallisesti useampi lapsi, kuin asetuksen 1 §:n 2 momentin mukaisen suhdeluvun 1/13 suhdeluvun muuttamisesta. Suhdelukua 1/13 sovelletaan enintään viisi tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleviin kolme vuotta täyttäneihin lapsiin. Näiden niin sanottujen osapäiväisten lasten määrän arvioidaan vähenevän, kun subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden rajausta poistetaan.

Varhaiskasvatuslain 36 §:ssä säädetään tilapäisestä henkilöstömitoituksesta poikkeamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan päiväkodissa voidaan poiketa 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista, jos lasten keskimääräiset varhaiskasvatuspäivät ovat jatkuvasti huomattavasti vähäisemmät kuin toimintapäivät. Poikkeaminen voi tapahtua siten, ettei lapsia ole muu-toin kuin lyhytaikaisesti yhtä-aikaisesti päiväkodissa enempää kuin suhdeluku edellyttää. Pykälän 2 momentin mukaan lisäksi 35 §:ssä tarkoitetuista suhdeluvuista voidaan poiketa tilapäisesti ja lyhytaikaisesti laajennettaessa lapsen varhaiskasvatusaikaa 17 §:n 4 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Pykälän sanamuoto otettiin uuteen varhaiskasvatuslakiin lähes samanlaisena kuin aiemmin voimassa olleessa päivähoitoasetuksessa (239/1973, 6 §). Sosiaali- ja terveysministeriö, jonka hallinnonalalle varhaiskasvatus kuului ennen vuotta 2013, antoi sanamuodon tulkinnasta erillisen ohjeen vuonna 2007 (Kuntatiedote 9/2007). Ohjeen mukaan poikkeaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, kun päiväkodissa on lapsia, jotka jatkuvasti ovat hoidossa vain osan viikkoa tai vastaavasti muissa tilanteissa, joissa lasten keskimääräiset hoitopäivät jäävät huomattavasti vähäisemmiksi kuin päiväkodin toimintapäivät. Tällaisissa tilanteissa päiväkodilla on mahdollisuus suunnitella käytettävissä olevia resurssejaan säännöksen ensimmäisen virkkeen mukaisesti ottaen huomioon etukäteen tiedossaan olevat lasten poissaolot ja myönnetyn päivähoitopaikan tosiasiallinen käyttö.

Edelleen ohjeen mukaan poikkeaminen ei voi jatkua päivittäin eikä se voi kestää koko hoitopäivän ajan, vaan sen tulee olla luonteeltaan lyhytaikaista. Henkilöstömitoitusta tulee noudattaa myös henkilöstön sairaus- ja vuosilomien sekä muiden ennakoitavissa olevien poissaolojen, esimerkiksi koulutukseen osallistumisen vuoksi sekä mahdollisten lomautusten aikana varautumalla niihin etukäteen. Varhaiskasvatuksen valvontaan on viime aikoina osoitettu lisäresursseja. Varhaiskasvatuksen valvontaviranomaiset, eli kunnat, aluehallintoviranomaiset ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira), valvovat varhaiskasvatuslain toteutumista. Aluehal-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 301/2019 vp

lintovirastot ja Valvira laativat parhaillaan varhaiskasvatuksen valtakunnallista valvontaohjelmaa. Tämän lisäksi hallituksen on tarkoitus selvittää tarkemmin tilapäisten ylitysten määrää ja syitä sekä lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

Helsingissä 28.11.2019

Opetusministeri Li Andersson